

מיהו יהודי

מאת ישי ספרים

בשנה ההיא שרר מתח בין חרדים וחילונים. הילד יוסלה אבד

בנבכי שכונות החרדים. נזיר אחד, דתי בכל רמ"ח אבריו

ושס"ה גידיו, חזר וטען בבית המשפט שבכל זאת הוא יהודי,

ובן גוריון שאל את השאלה הזו מאה רבנים. באותה שנה

התחלתי ללמוד באוניברסיטה העברית בירושלים בקמפוס

החדש אשר בגבעת רם, שרק גמרו לבנות אחדים מבניינו

הראשונים, קמפוס שהיה אז וכנראה גם היום קצת "מחוץ

לעיר". גרנו, אני ומוטקה מהפלוגה (פלוגה א' צנחנים), בבית

קטן חד קומתי בבית הכרם. הבית עמד ליד השביל החוצה

את הוואדי המפריד בין בית הכרם לגבעת רם (היום כביש

רב-מסלולי עובר שם). בסך הכל הייתי מנותק מן ההוואי

הסטודנטיאלי, מנותק מהמון העיר הגדולה וגם לא שותפתי

באיזו חברותא של לומדים.

יום אחד, לקראת סיום שנת הלימודים, ניגשו אלי שניים

לבושים חקי וחבושים כיפות סרוגות. בידם הייתה הדפסת

סטנסיל (סטנסיל זו הטכנולוגיה ששררה בטרם זירוקס).
בקושי הכרתי אותם מנוכחות בשיעורים. אף פעם לא דיברתי
אתם. הם נגשו אלי, הגישו את הסטנסיל ואמרו "תקרא!"
קראתי. בסך הכל חצי עמוד ועליו שטוחות שתי טענות, אחת
במפורש והשנייה במובלע. וזו הטענה הראשונה: אתם
שואלים מיהו יהודי? אם תאמר דוברי עברית, יברחו לך יהודי
חו"ל מתחת לסמיכה ואם תאמר דוברי יידיש, יברחו לך רוב
יהודי המזרח וכך אפשר לבחון הגדרה אחר הגדרה ולמצוא
(לפי דעתם), שרק לדת היהודית סמיכה מספיק רחבה בכדי
להכיל כל היהודים. והטענה השנייה? הדת נותנת לחיים
משמעות ובכך מעלה את ערכם. קראתי. החזרתי את הניירות
ופניתי ללכת, אבל אז הציעו לי הצעה שקשה לסרב לה. וזו
ההצעה: אנחנו יוזמים דיון בנושא שיתקיים בבית הלל בעוד
שבועיים ומציעים לך את תפקיד סנגורו של השטן (אחד בעד
ואחד נגד, וזה שנגד נקרא בפי העם סנגורו של השטן). בלי
לחשוב הרבה הסכמתי. לגמרי שכחתי שאין לי בכלל ניסיון
בדיבור לפני קהל, שלשיעור באמנות ההרצאה שהבטיח מורנו

הנערץ, זכריה נצר, אף פעם לא הגענו, שבצבא לא היה לי שום ניסיון פיקודי המחייב דיבור אל קהל ואת ההרצאות שהתנדבתי לתת לחברי הטירונים החליף תמיד העונש שהגיע לנו.

עבר שבוע ואני בדרך לבית הלל, בניין במרכז העיר ששימש לפעולות חברתיות של הסטודנטים (זה היה לפני שהומצא המתנ"ס). אף פעם לא הייתי שם. חיפשתי וחיפשתי עד שלבסוף מצאתי. נכנסתי. ראיתי אולם לא קטן מלא מפה לפה סטודנטים ומוריהם. הלכתי לכיוון הבמה ואת מי ראיתי בשורה הראשונה? את המרצים שלי מן החוג לפילוסופיה. אחד לא נעדר. הגיע הזמן והדיון החל. ראשון דיבר הבעד, שהיה אחד משני הסטודנטים שהזמינו אותי. דיבר ונימק ואמר וכשגמר הגיע תורי. לא היו לי ידיים לנוס. עמדתי על הבמה יחידי מול כל הקהל הגדול הזה ואמרתי: קודמי הראה כאן באותות ובמופתים שבלי הדת אי אפשר להגדיר אותנו. אז מה? בשיעור ביולוגיה, רחובות אחדים מכאן, אנו לומדים שאי אפשר להגדיר את החיים. האם זה מקשה במשהו על החיים?

עוד טען, אם כי במובלע, שהאמונה מיטיבה את החיים. אם
זה נכון, בבקשה, אני פנוי להובלה ומוכן לקבל כל אמונה
שתוכלו לשכנעני בה. קמתי וירדתי מן הבמה. הספקתי עוד
לראות את מורי בשורה הראשונה מליטים פניהם בכפותיהם
ויצאתי החוצה לאוויר הפתוח.